

การพัฒนาชุมชนด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนา :
ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี
The Community Development by Dhamma of Buddhism :
A Case Study of Sub-District Administrative
Organization in Pathumthani Province

พนัด ด่วงติลี¹

Panut Duangtilee
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตของจังหวัดปทุมธานีจำนวน 992 คน โดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวนตัวอย่าง ทั้งสิ้น 278 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตของจังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนในจังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นต่อการนำหลักหลักธรรมทางพุทธศาสนาคือขรวาสาธรรมไป ใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับครึ่งวันครึ่ง ส่วนผล การเปรียบเทียบ พบว่า ภาพรวมตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการนำหลักขรวาสาธรรมไปใช้ในการ พัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแนวทางการนำหลักขรวาสาธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) ด้านสัจจะ ได้แก่ สร้างจิตสำนึกในคุณธรรม ศีลธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 2) ด้านทมะ ได้แก่ พัฒนา ศักยภาพบุคลากรด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอำนาจหน้าที่ 3) ด้านขันติ ได้แก่ การใช้วิธีให้เพื่อนสมาชิก ด้วยกันหรือบุคคลรอบข้างเข้าไปพูดคุย รับฟังความคิดเห็น และรับฟังปัญหาต่างๆ 4) ด้านจาคะ ได้แก่ การใช้ วิธีการกระตุ้นให้สมาชิกฝึกปฏิบัติการให้การเสียสละ การช่วยเหลือสังคม

คำสำคัญ: 1. การพัฒนาชุมชน 2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. ขรวาสาธรรม 4 ประการ
4. องค์การบริหารส่วนตำบล

¹Ph.D., อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The objectives of this thesis were 1) to study the development community of sub-district administrative organization member, 2) to study the development community with the Buddhist principle of sub-district administrative organization member, and 3) to study the suggestions and approach to the problem of the development community with the Buddhist principle of sub-district administrative organization. Research instruments were questionnaires and to interview. The first group was the 278 persons from 992 members of sub-district administrative organization in Pathumthani province by open table of Krejcie and Morgan and made simple random samplings. The second group was 5 presidents sub-district administrative organization in Pathumthani province. Statistics analysis data by descriptive statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics used Pearson's product moment correlation.

The results of research were found as follows :

The opinions of sub-district administrative organization members in overall part were at middle level of four aspects. To take the Buddhist principle was Garavasadhamma the development community of sub-district administrative organization member overall parts were at space-time level. The comparison result found that the all predictors were correlated to take the Buddhist principle was Garavasadhamma the development community significant statistically. And guidelines to take the Buddhist principle was Garavasadhamma the development community: 1) Sajjawas create awareness of ethical, moral, moral duty. 2) Dhama was human resources development by promoting active learning, according to authorities. 3) Khanti was using the members together, or people around to talk, public hearing and hearing problems. 4) Jaca was to encourage members to use the practice to sacrifice social assistance.

Keywords : 1. Community development 2. Buddhist principle 3. Garavasadhamma
4. Subdistrict Administrative Organization

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ได้ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตการขยายฐานรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและ

การบริหารงานขององค์กรที่เน้นประสิทธิภาพ เป็นหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับการบริการ สาธารณะที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและ ธรรมภิบาลในระดับชุมชน นอกจากนี้การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น การจัดทำแผน ชุมชนโดยมีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกันคิดร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ นำไปสู่การสร้างเป้าหมายร่วมกัน ของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่มาของการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติองค์กรสภาชุมชนเมื่อปี พ.ศ. 2551 โดยมีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามความหลากหลายของวิถีชีวิตวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมดุลของการพัฒนาและความเหลื่อม ล้าที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ที่เป็นปัญหาสั่งสมมานานแม้จะมีความพยายามแก้ไขปัญหาคความไม่เท่าเทียมกันในสังคม มาตลอด แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ได้บ่งชี้ถึงความเสี่ยง หลายประการที่ต้องนำมาวิเคราะห์หารากเหง้าของปัญหา เพื่อนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันในสังคมไทยและกำหนด แนวทางการพัฒนาในระยะ 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพและเป็นสังคมที่คนไทยอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), 2554, หน้า 28)

คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เพราะเป็นศาสนาที่มีเหตุมีผลมีหลักธรรมคำสอนที่สามารถนำไปใช้ใ้ การพัฒนามนุษย์ ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจก่อให้เกิดความก้าวหน้าทันสมัย ทันเหตุการณ์รู้จักใช้ วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ให้เป็นคนมีเหตุ มีผล รู้จักรับผิดชอบหน้าที่และทำตามหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย รู้จักประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นในสังคมเป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันนโยบายการพัฒนาสังคม มนุษย์ถ้ามองในแง่ของพระพุทธศาสนาแล้วก็ไม่ใช่อะไรใหม่ เพราะพุทธศาสนามีนโยบายในการพัฒนาสังคมมานาน แล้ว โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้วางหลักการพัฒนาไว้ สำหรับพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของคนไทยได้มี ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจนกลายเป็นรากฐานของศีลธรรมและวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทยเกือบทั้งประเทศ การที่บุคคลจะปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สั่งมาได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้มี คุณธรรม เป็นพื้นฐานอย่างจริงจัง และหนักแน่นให้มีจิตสำนึกต่อพระพุทธศาสนาที่ดี มิฉะนั้นแล้วการปฏิบัติตาม หลักธรรมจะไม่ได้ผล โดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาตนเองและสังคม ในปัจจุบันสังคมไทยได้ประสบปัญหา ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างมาก เพราะการปลูกฝังทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และ ความเชื่อถือต่อหลักธรรมเริ่มลดน้อยลง มีพฤติกรรมที่ส่งไปในทางทุจริต ผิดศีลธรรม ไม่ได้นำเอาหลักธรรมมาใช้ในการ พัฒนาเท่าที่ควร สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาช่วยกล่อมเกล้าปลูกฝังโน้มน้าวจิตใจและสำนึกทาง ศีลธรรม โดยมีวัดและพระสงฆ์เป็นกลไกที่สำคัญ ในการอบรมสมาชิกของสังคมให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศให้ มีหลักธรรมที่จะช่วยนำมาสู่การพัฒนาสังคมให้มีความเจริญ ซึ่งมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากมายที่สามารถ นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

การบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่องค์กรบริหารส่วนตำบล สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ได้เนื่องจากคณะสงฆ์ไทยได้นำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการองค์กร และมีลำดับ ขั้นตอนการปกครองคล้ายคลึงกับระบบราชการ แต่มีความคล่องตัวในด้านการบริหารงานคล้ายคลึงกับภาคเอกชนจึง ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูง (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูรธมมจิตโต), 2539, หน้า 78)

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จึงสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเนื่องจากได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และส่งผลที่ดีจริงต่อการดำเนินชีวิต โดยผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของหลักพุทธธรรมที่น่าจะเป็นคุณูปการต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายหลักธรรม ได้แก่ 1) สัจจะคือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ 2) ทมะคือการฝึกตนการบังคับควบคุมตนเองและปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เจริญยิ่งขึ้นไป 3) ขันติคือความอดทนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็งอดทนไม่หวั่นไหวและไม่ท้อถอยและ 4) จาคะคือความเสียสละความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2547, หน้า 43-44)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทยที่จัดตั้งขึ้นมาตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทอันเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและการตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้ประชาชนในเขตพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบตามขอบเขตของอำนาจที่ได้รับตามกฎหมาย ซึ่งในแต่ละพื้นที่อาจจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายแต่อยู่ภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ การพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ควบคู่กันไป ดังนั้นองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงทำหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ (สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, แผนพัฒนาจังหวัดจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2553-2556, 2553, หน้า33)

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม จากเดิมที่เป็นสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรม สภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งรองรับการเข้ามาหางานทำจากคนในทุกรัฐภาคของประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาหางานทำ นอกจากนี้การที่จังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาหลายแห่ง ทำให้มีเยาวชนเข้ามาศึกษาในจังหวัดปทุมธานีเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งสังเกตได้จากการที่จังหวัดปทุมธานียังมีปัญหายาในชุมชนหลายปัญหา เช่น ปัญหายาเสพติด คือ สภาพสังคมของจังหวัดปทุมธานีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการเคลื่อนย้ายของประชากรเป็นจำนวนมาก เป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการที่เห็นแก่ได้ใช้โอกาสดังกล่าวในการมอมเมาเยาวชน ก่อให้เกิดปัญหาการมั่วสุมภายในหอพักที่อาจชักนำไปสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การล่องละเมิดทางเพศ และอบายมุขอื่นๆ ปัญหาการจำหน่ายบุหรี่และสุราให้กับเด็กและเยาวชนปัญหาสถานบันเทิงเปิดเกินเวลา และอนุญาตให้เยาวชนเข้าไปใช้บริการของสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ ร้านคาราโอเกะ และร้านจำหน่ายเหล้าป่น ปัญหาการเปิดร้านอินเทอร์เน็ตและร้านเกมส์เกินเวลาและปล่อยให้เด็กเข้ามาใช้บริการและปัญหาสำคัญอีกหนึ่งปัญหา ได้แก่ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สูงขึ้นเป็นระยะ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่ประกอบโดยเด็กและเยาวชนไม่

ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ มั่วสุมยาเสพติด ทะเลาะวิวาท ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ หรืออาชญากรรมรุนแรง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ความรุนแรงและปริมาณ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่นำไปสู่อาชญากรรมเพิ่มขึ้น (สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, แผนพัฒนาจังหวัดจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2553-2556, 2553, หน้า 37) และปัญหาที่หนักมากที่ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีประสบในช่วงปี พ.ศ. 2554 คือ ปัญหาน้ำท่วมซึ่งกินพื้นที่เป็นบริเวณกว้างมาก โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอสามโคกอำเภอเมือง และอำเภอลาดหลุมแก้ว ถือว่าเข้าขั้นวิกฤติมาก ทำให้บ้านเรือนพื้นที่เกษตร และแหล่งอุตสาหกรรมหลายแห่งจมน้ำก่อให้เกิดความเสียหายมากเนื่องจากน้ำเหนือทะลักซัดพังกั้นน้ำพังหลายจุดในพื้นที่ จังหวัดปทุมธานีเสียหาย อำเภอสามโคก จมบาดาลชาวบ้านย้ายของหนีไกลาหล (<http://www.thairath.co.th>)

จากสภาพปัญหาและผลกระทบดังกล่าวแล้ว คณะผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งมีพื้นที่ติดกับจังหวัดปทุมธานี จึงสนใจวิจัยเรื่องนี้ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนในตำบลและอำเภอต่างๆ ของจังหวัดปทุมธานี ให้เป็นต้นแบบ เพื่อนำไปขยายผลในชุมชนต่างๆ ของจังหวัดให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนของจังหวัดปทุมธานีต่อไป

2. โจทย์วิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอะไรบ้างในการพัฒนาชุมชน

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี

3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาชุมชนด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านสังคมและชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี

4.2 นำผลที่ได้จากการวิจัยไปขยายผลในจังหวัดอื่นๆ

4.3 นำผลการวิจัยมาเขียนบทความวิจัยเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร สถาบันวิจัยญาณสังวรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4.4 เผยแพร่ผลการวิจัยทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

4.5 เผยแพร่ผลการวิจัยทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 992 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้เปิดตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกนได้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 278 คน เป็นตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 ได้เลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5.2 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้ข้อมูลจากเอกสาร วารสาร วรรณกรรม รายงานผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ลักษณะได้แก่

1) การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม

2) การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

1) สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับนำมาบรรยายข้อมูลเชิงปริมาณ

2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวแปร การนำหลักทฤษฎีไปใช้ในการพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้การหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6. ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสามารถแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ และร้อยละ ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี โดยรวมทั้ง 5 ด้าน

การพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปทุมธานี	ระดับความคิดเห็น					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ด้านการศึกษาชุมชน	23 (8.27)	66 (23.74)	92 (33.09)	80 (28.78)	17 (6.12)	278 (100.0)
2. ด้านการให้การศึกษแก่ชุมชน	11 (3.96)	88 (31.65)	93 (33.45)	78 (28.06)	8 (2.88)	278 (100.0)
3. ด้านการวางแผน/โครงการ	16 (5.76)	64 (23.02)	103 (37.05)	80 (28.78)	15 (5.40)	278 (100.0)
4. ด้านการดำเนินงานตามแผนและโครงการ	12 (4.32)	78 (28.06)	101 (36.33)	77 (27.70)	10 (3.60)	278 (100.0)
5. ด้านการติดตามประเมินผล	10 (3.60)	94 (33.81)	87 (31.29)	73 (26.26)	14 (5.04)	278 (100.0)
รวม	12 (4.32)	78 (28.06)	99 (35.61)	76 (27.34)	13 (4.68)	278 (100.0)

จากตารางที่ 1 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.61 ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.81 รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผน/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.05 ด้านการดำเนินงานตามแผนและโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.33 ด้านการให้การศึกษแก่ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.45 และน้อยที่สุด คือด้านการศึกษาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีที่มีต่อการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือมรรชาธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานีโดยรวมทั้ง 4 ด้าน

การนำหลักมรรชาธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมทุกด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสัจจะ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต	3.17	.773	ทุกครั้ง
2. ด้านทมะ คือ การฝึกตนการบังคับควบคุมตนเอง	2.83	.793	ครึ่งวันครึ่ง
3. ด้านขันติ คือ ความอดทน	3.01	.730	ทุกครั้ง
4. ด้านจาคะ คือความเสียสละ	2.97	.739	ครึ่งวันครึ่ง
รวม	2.99	.745	ครึ่งวันครึ่ง

จากตารางที่ 2 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานีมีความคิดเห็นต่อการนำหลักกิจกรรมทางพุทธศาสนา คือ ฆราวาสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับครั้งเว้นครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=2.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)=.745 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสัจจะ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)=.773 รองลงมา ได้แก่ ด้านขันติ คือ ความอดทน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)=.730 ด้านจาคะ คือ ความเสียสละ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)=.739 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทมะ คือ การฝึกตนการบังคับควบคุมตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)=.793 ตามลำดับ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับครั้งเว้นครั้ง โดยเฉพาะด้านสัจจะ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะรักษามาตรฐานการนำหลักสัจจะไปใช้ในการพัฒนาชุมชน เอาไว้ในระดับนี้ และควรปรับปรุงในด้านที่ยังบกพร่องอยู่เช่น การปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงเป็นต้น ควรจะพัฒนาการมีความบริสุทธิ์ใจต่อคู่ครองและบุคคลทั่วไปให้ดียิ่งขึ้น เพราะหลักพื้นฐานสำคัญของทุกคนที่จะพัฒนาทั้งตนเองและท้องถิ่น และควรปรับปรุงเรื่องการปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้นี้อย่างเร่งด่วน เพราะถือว่าเป็นหัวใจของการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะการรับปากประชาชนว่าจะพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ เมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วก็ควรรักษาคำพูดที่ให้ไว้กับประชาชนซึ่งถือว่าเป็นสัญญาประชาชนแล้ว

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ควรจะเปิดรับฟังปัญหาร้องทุกข์ และฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีมาตรการในการติดตามตรวจสอบความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และควรจะนิมนต์พระสงฆ์มาอบรมคุณธรรมแก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกเดือน เพื่อเตือนสติให้มีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสังคมส่วนร่วมอย่างเต็มไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนได้แก่ ประชาชนควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบผลงานของของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างต่อเนื่องและควรเลือกบุคคลที่มีความพร้อมในการเสียสละและทุ่มเทในพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อป้องกันคนที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

8. บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูรธมฺมจิตฺโต). (2539). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร :

บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพมหานคร :สำนักงานคณะกรรมการแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (2553). **แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2553-2556**.ปทุมธานี :

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี.<http://www.thairath.co.th>

9. คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายซึ่งเป็นทั้งแรงผลักดัน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและแนะนำให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี โอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยทุกท่าน และขอขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ได้ให้โอกาสตีพิมพ์ผลงานวิจัยในครั้งนี้